ΓΑΛΛΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΟΥ ALBERT JEAN

ΤΟ ΠΕΠΡΩΜΕΝΟ

Ἡ γρηὰ Θωμαζὲτ ἅπλωσε ἐπάνω στὸ γόνατό της τὴν παλάμη τοῦ παιδιοῦ καὶ κύτταξε μὲ προσοχὴ τὶς γραμμὲς ποὺ τὴν αὐλάκωναν.

— Τί βλέπεις, κυρά μου, στὸ χέρι τοῦ παιδιοῦ μου; τὴν ρώτησε μὲ ἀνησυχία ἡ κυρία Πραντέρ.

Ἡ γρηὰ Θωμαζέτ, ἀφοῦ πέρασε στὸ λαμό της ἕνα γιορντάνι μὲ γαλάζιες χάντρες, τῆς ἀπάντησε, ἐνῶ τὰ μάτια της ἔπαιρναν μιὰν ἀλλόκοτη ἔκφραση:

— Τὸ παιδί σου, κυρία, θὰ ζήσῃ πολλὰ χρόνια.

— Ἂς εἶνε εὐλογημένος ὁ Θεός! μουρμούρισε ἡ μητέρα.

— Θὰ ζήσῃ εὐτυχισμένο... Θ' ἀποχτήσῃ πλούτη καὶ δόξα καὶ θὰ τὸ ζηλεύῃ ὅλος ὁ κόσμος... Ἕνα μόνο σημάδι δὲν εἶνε τόσο εὐχάριστο...

— Ποιό;... Πές μου! Πές μου, τί θὰ τοῦ συμβῇ;...

Τότε ἡ γρηὰ Θωμαζὲτ τὴν πῆρε παράμερα, ἔξω στὴν ταράτσα καὶ τῆς ψιθύρισε:

— Τὸ παιδί σου θὰ τὸ κλέψῃ κάποια τσιγγάνα!...

Ἡ κυρία Πραντέρ, ἡ ὁποία εἶχε χάσει τὸν ἄνδρα της εὐθὺς μετὰ τὴ γέννησι τοῦ Ρογήρου της, ἔτρεξε, ἔσφιξε στὴν ἀγκαλιά της τὸ παιδί της καὶ τραύλισε τρομαγμένη:

— Τί εἶπες;... Θὰ τὸ κλέψῃ κάποια τσιγγάνα!

— Ναί, κυρία μου! Καὶ πρέπει νἄχῃς τὸ νοῦ σου σ' αὐτό!

— Δὲν θὰ τ' ἀφήσω ποτὲ πειὰ νὰ βγῇ μόνο του ἔξω! εἶπε ἡ μητέρα του ἀνήσυχη.

Ἡ γρηὰ Θωμαζὲτ κούνησε συλλογισμένη τὸ κεφάλι της:

— Εἶνε ἀνώφελη κάθε προφύλαξις, εἶπε. Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγῃ ἀπὸ τὴ Μοῖρα ποὺ τὸν κυβερνᾶ.

Καὶ λέγοντας αὐτὰ τὰ λόγια, χαμογέλασε θλιβερά, ἀφίνοντας νὰ φανοῦν τὰ μαῦρα, κατεστραμμένα δόντια της, ἐνῶ συγχρόνως τὰ θολά, τσιμπλιάρικα μάτια της ἀνοιγόκλειναν πονηρά.

* * *

Ἕνα βράδυ, στὸ χωριὸ ὅπου ἔμενε ἡ κυρία Πραντέρ, ἔφτασε ἕνα καραβάνι ἀπὸ τσιγγάνους... Πρωτοῦ μποῦν ἀκόμη στὸ χωριό, τὰ ἄλογα τῶν χωρικῶν, ποὺ ἦσαν δεμένα στοὺς πλατάνους τῆς πλατείας, ἄρχισαν νὰ χλιμιντρίζουν, νὰ χτυποῦν νευρικὰ τὰ πόδια τους στὸ χῶμα καὶ ν' ἀνοιγοκλείνουν φοβισμένα τὰ ρουθούνια τους, νοιώθοντας νὰ πλησιάζουν οἱ ἀρκοῦδες, ποὺ ἔφερναν οἱ τσιγγάνοι μαζύ τους.

Οἱ τσιγγάνοι ἔστησαν τὶς σκηνές τους πίσω ἀκριβῶς ἀπὸ τὴ δημαρχία. Ἦσαν καμμιὰ εἰκοσαριὰ ἄνδρες καὶ γυναῖκες, μαζύ μὲ τὰ παιδιά τους, τὶς ἀρκοῦδες τους καὶ τὰ σκυλιά τους. Ἡ γυναῖκες μὲ τὰ φλογερὰ μάτια τους καὶ τὸ μελαψό, ἡλιοκαμένο δέρμα τους, γύριζαν ἀπὸ σπίτι σὲ σπίτι γιὰ νὰ πουλήσοιν τὰ χαβάνια τους, ποὺ τἄχαν περασμένα ἀπὸ μπορούτζινους χαλκάδες στὰ γυμνὰ μπράτσα τους. Τρεῖς ἀπ' αὐτὲς ἐβύζαναν τὰ παιδιά τους καθὼς ἐβάδιζαν. Τὰ εἶχαν κρεμασμένα ἀπὸ τὸν ὦμο τους καὶ τυλιγμένα μέσα σὲ χρωματιστά, τσίτινα ὑφάσματα.

Ἡ κυρία Πραντέρ, ὅταν τὶς ἄκουσε νὰ χτυποῦν τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ της, κρύφτηκε μέσα καὶ δὲν τοὺς ἄνοιξε, γιατὶ τὰ λόγια τῆς γρηᾶς χειρομάντισσας γιὰ τὴν τύχη τοῦ παιδιοῦ της τὴν εἶχαν ὑπερβολικὰ φοβίσει.

Οἱ τσιγγάνοι, τὴν ὥρα ποὺ ἡ γυναῖκες τους χτυποῦσαν στὰ σπίτια γιὰ νὰ πουλήσοιν τὰ χαβάνια τους, γύριζαν στοὺς δρόμους καὶ στὰ σοκάκια τοῦ χωριοῦ κ' ἔβαζαν τὶς ἀρκοῦδες τους νὰ χορεύουν, χτυπῶντας ρυθμικὰ τὰ τσιμπελέκια τους.

Ἡ ἀρκοῦδες ὀρθώνονταν στὰ πισινά τους πόδια κι' ἄρχιζαν νὰ περιστρέφωνται γύρω ἀπὸ τὸν ἀμφιρό τους, ὁ ὁποῖος τὶς κρατοῦσε δεμένες μὲ μιὰ χοντρὴ ἁλυσσίδα. Χόρευαν, ἔκαναν διάφορους πήδους καὶ ὑποκλίσεις καὶ διασκέδαζαν ἀρκετὰ τὸν κοσμάκη ποὺχασκε γύρω τους.

Ὁ μικρὸς Ρογῆρος, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἔφτασαν τσιγγάνοι στὸ χωριό, ἔπεσε στὸ λαμὸ τῆς μητέρας του καὶ τὴν παρακαλοῦσε, κλαίγοντας, νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ πάῃ νὰ δῇ, μαζὺ μὲ τ' ἄλλα παιδιά, τὶς ἀρκοῦδες ποὺ ἐχόρευαν. Ἡ μητέρα του ὅμως, μὴ ξεχνῶντας τὴν προφητεία τῆς γρηᾶς Θωμαζέτ, δὲν τὸν ἄφησε οὔτε στιγμὴ νὰ λείψῃ ἀπὸ κοντά της.

— Ὄχι, ὄχι, παιδί μου! Δὲν κάνει νὰ δῆς τὶς ἀρκοῦδες, γιατὶ οἱ τσιγγάνοι εἶνε κακοὶ ἄνθρωποι καὶ θὰ σὲ πάρουν μαζύ τους! τοῦ εἶπε.

Ὁ μικρὸς ἀκούγοντας τὰ λόγια τῆς μητέρας του, ζάρωσε φοβισμένος στὴν ἀγκαλιά της.

Πέρασαν πολλὰ χρόνια ἀπὸ τότε. Ἡ κυρία Πραντὲρ ἐντωμεταξὺ εἶχε πουλήσει τὸ σπίτι της καὶ εἶχε ἐγκατασταθῆ στὸ Παρίσι, μαζὺ μὲ τὸ γυιό της, ὁ ὁποῖος ἐσπούδαζε μουσική. Ἔμεναν σ' ἕνα μικρό, φτωχικὸ σπιτάκι, γιατὶ τὰ οἰκονομικά τους δὲν τοὺς ἐπέτρεπαν νὰ κάνουν μεγάλα ἔξοδα. Ὁ Ρογῆρος, ὁ ὁποῖος εἶχε γίνει ἄνδρας πειά, ἔπαιζε βιολὶ σ' ἕνα συνοικιακὸ κέντρο.

Ἡ κυρία Πραντέρ, ὅταν καμμιὰ φορὰ θυμόταν τὰ λόγια τῆς γρηᾶς Θωμαζὲτ γιὸ τὸ παιδί της, χαμογελοῦσε μὲ τὴν εὐπιστία της.

— Θιμᾶσαι, Ρογῆρε, τοῦ ἔλεγε, πόσο φοβόμουνα γιὰ σένα ὅταν ἤσουν μικρός; Δὲν σ' ἄφινα νὰ πλησιάσῃς τοὺς τσιγγάνους ἀπὸ φόβο μήπως σὲ κλέψουν! Τί κουταμάρα, τί κουταμάρα ἀλήθεια!...

Ὁ Ρογῆρος, ἀκούγοντας τὰ λόγια τῆς μητέρας του, κουνοῦσε σοβαρὰ τὸ κεφάλι του, χωρὶς ν' ἀπαντᾶ.

Ἦταν εὐαίσθητος καὶ ρομαντικὸς νέος μὲ ἀνυπότακτη καὶ φλογερὴ καρδιά. Γι' αὐτὸ ἡ κυρία Πραντὲρ ἔτρεμε πάντοτε γιὰ τὸ παιδί της, γιατὶ ἤξερε κατὰ βάθος τὸν χαρακτῆρα του καὶ τὴν κλίσι του πρὸς τὸν ἔρωτα καὶ τὶς ἀπολαύσεις.

Ἕνα βράδυ ὁ Ρογῆρος δὲν ἐγύρισε στὸ σπίτι. Ἡ μητέρα του πέρασε μιὰ νύχτα φρικτῆς ἀναμονῆς, ἀγωνίας καὶ τρόμου. Δὲν ἤξερε τί νὰ ὑποθέσῃ, τί νὰ φαντασθῆ.

Ὅταν κοντὰ τὰ χαράματα ἄνοιξε ἡ πόρτα καὶ μπῆκε ὁ Ρογῆρος, τὸ πρόσωπό του ἦταν τόσο χλωμό, τόσο χαλασμένο, ὥστε ἡ κυρία Πραντὲρ δὲν ἐτόλμησε νὰ τὸν ἐρωτήσῃ ποῦ ἐπέρασε τὴ νύχτα του.

Ἀπὸ τὴν ἡμέρα αὐτὴ ἡ κ. Πραντὲρ ἄρχισε ν' ἀνησυχῇ σοβαρὰ γιὰ τὸ γυιό της. Μιὰ παράξενη μελαγχολία εἶχε κυριέψει τὸ Ρογῆρο. Ἔγινε νευρικός, σκυθρωπός, κι' ὅταν καμμιὰ φορὰ τὸν ρωτοῦσε ἡ μητέρα του γιὰ τὴν ἀπότομη αὐτὴ ἀλλαγή, αὐτός, κουνῶντας θλιβερὰ τὸ κεφάλι του, ἀπέφευγε νὰ τῆς ἀπαντήσῃ. Μερικὲς φορὲς φερνόταν μὲ μιὰ παράξενη, νοσηρὴ τρυφερότητα στὴ μητέρα του κι' ἄλλοτε πάλι τῆς φερνόταν μὲ μιὰ τέτοια ἀδιαφορία, ποὺ δὲν ἤξερε κι' αὐτὴ τί νὰ ὑποθέσῃ.

Τὰ βράδυα, ὅταν τὸν ἔβλεπε νὰ κάθεται στὴν πολυθρόνα, μὲ ὕφος ἀφηρημένο, μὲ τὸ κεφάλι σκυμένο, συλλογιζόταν, ἐνῶ τὰ μάτια της βούρκωναν:

Ἡ γρηὰ Θωμαζὲτ τὴν πῆρε παράμερα καὶ τῆς ψιθύρισε...

— Εἶνε ἐρωτευμένος, χωρὶς ἄλλο! Δὲν ἐξηγεῖται διαφορετικὰ αὐτὴ ἡ ἀπότομη μεταβολὴ τοῦ χαρακτῆρος του... Καλά, μὰ ποιὰ εἶνε αὐτή—Θεέ μου!—ποὺ τοῦ ἔχει πάρει τὸ νοῦ;... Ποιὰ εἶνε;... Γιατὶ ἄραγε δὲν μοῦ ἐκμυστηρεύεται τὸν ἔρωτά μου, νὰ τὸν παρηγορήσω, νὰ τὸν ἀνακουφίσω;... Γιατὶ μὲ κάνει νὰ ὑποφέρω τόσο πολύ, γιατὶ μοῦ σπαράζει τὴν ψυχή μου;... Μὰ τοῦ κάκου προσπαθοῦσε, ἡ δυστυχισμένη μητέρα του, μὲ γλυκὰ λόγια, μὲ φιλιὰ καὶ μὲ χάδια, νὰ τοῦ ἀποσπάσῃ τὸ μυστικό του!

Ἡ μητέρα του πήγαινε νὰ χάσῃ τὸ νοῦ της. Ἐνόμιζε ὅτι εἶχε χάσει γιὰ πάντα τὸ παιδί της.

Ἔξαφνα, ἕνα πρωὶ ποὺ ἔλειπε ἀπὸ τὸ σπίτι ὁ Ρογῆρος, ἡ κυρία Πραντὲρ ἄκουσε νὰ χτυπᾶ ἡ πόρτα.

Ἦταν ἕνα γνωστό της πρόσωπο ποὺ ἐρχόταν νὰ τῆς δώσῃ μιὰ ἐπιστολὴ ἐκ μέρους τοῦ Ρογήρου.

Μὲ τρεμάμενα χέρια ἡ κ. Πραντὲρ ἄνοιξε τὸ γράμμα καὶ διάβασε τὰ ἑξῆς:

«Ἀγαπητή μου μητέρα,

Ξέρω ὅτι μὲ τὸ γράμμα μου αὐτὸ θὰ σὲ λυπήσω τρομερά, μὰ πρέπει νὰ μὲ συγχωρήσῃς... Μὴ λησμονῆς ὅτι ὑπάρχει κάποιο πεπρωμένο πάντοτε ποὺ κυβερνᾶ τὴ ζωή μας, κάποιο ἀδυσώπητο πεπρωμένο, στὸ ὁποῖο εἶνε ἀδύνατο ν' ἀντισταθοῦμε... Ἀγαπῶ τρελλὰ τὴ Σαγάρα, τὴ γνωστὴ χορεύτρια, γιὰ τὴν ὁποία σοῦ ἔκαμα λόγο κάποτε, νομίζω, κι' ἀποφάσισα νὰ τὴν ἀκολουθήσω στὴν Βαρκελώνη... Συγχώρησέ με...

Τὸ παιδί σου ποὺ πάντοτε σὲ ἀγαπᾶ

Ρογῆρος»

Τὸ γράμμα γλύστρησε ἀπὸ τὰ χέρια της κ' ἔπεσε κάτω.

Πάνω στὸ γραφεῖο τοῦ Ρογήρου βρισκόταν ἕνα

ΑΓΝΩΣΤΕΣ ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ

ΟΙ ΔΥΟ ΚΑΎΜΟΙ ΤΟΥ ΠΑΝΤΕΡΕΦΣΚΥ

Ἡ θλιβερὲς ἀναμνήσεις τοῦ μεγάλου καλλιτέχνου. Πῶς φτωχαίνει ὁ κόσμος; ἀπὸ τὰ δῶρα τοῦ Θεοῦ. Τὸ τραγοῦδι τῆς πείνας μέσα στὸ χιονόνερο. Τὸ ἀηδόνι τοῦ σοκκκιοῦ. Ἡ ζωὴ κὰι ἡ χαρὰ τοῦ φτωχοῦ μετκωρρύχου. Ἔνα σκληρὸ δίλημμα. Τὸ βιολὶ ἢ τὰ φάρμακα κὰι τὸ ψωμί! Τῆς Μοίρας τὰ γραμμένα. Τί προτείνει ὁ Παντερέφσκυ γιὰ νὰ γίνῃ ὁ κόσμος εὐτυχέστερος.

Παντερέφσκυ, ὁ διάσημος πιανίστας καὶ πρώην πρόεδρος τῆς Πολωνικῆς Δημοκρατίας, ὅταν ἔμαθε ὅτι ἕνας περίφημος νεαρὸς Ἄγγλος ποιητής, παιδὶ σχεδὸν ἀκόμη, πέθανε ἀπὸ τὴν πεῖνα καὶ τὴ στέρησι, συνεκινήθη τόσο, ὥστε εἶπε σ' ἕνα κύκλο φίλων του:

— Σὲ καμμιὰ ἄλλη ἐποχὴ δὲν ὑπῆρξε τόσο καταφανὴς ἡ σπάνις τῆς μεγαλοφυΐας, ὅσο σήμερα. Ποτὲ ὁ κόσμος δὲν βρέθηκε σὲ μεγαλείτερη ἀνάγκη τῶν εὐεργετημάτων καὶ τῶν ἐμπνεύσεων, τὶς ὁποῖες γεννᾶ ἡ μεγαλοφυΐα, ὅσο στὴν ἐποχή μας. Κι' ὅμως πόσοι μεγάλοι ἄνθρωποι δὲν πέθαίνουν ἀγνωστοι μέσα σὲ βρώμικα ὑπόγεια ἢ σὲ φτωχικὲς σοφίτες, μόνον καὶ μόνον γιατὶ ἡ κοινωνία δὲν ἀντελήφθη τὴν ἀξία τους ἢ γιατὶ ἡ τύχη δὲν πέρασε ἀπὸ τὸν δρόμο τους!...

***

Συνεχίζοντας ὁ Παντερέφσκυ, διηγήθηκε πολλὲς τέτοιες τραγωδίες, τὶς ὁποῖες εἶδε στὴ ζωή του:

— Ὅταν ἤμουνα στὴν πατρίδα μου, στὸ Ποντόλι, γύριζα μιὰ παγωμένη τοῦ χειμῶνα νύχτα στοὺς δρόμους. Ἔξαφνα ἄκουσα ἕνα κορίτσι νὰ τραγουδᾶη καὶ νόμισα πὼς κελαιδοῦν ἀηδόνια. Στάθηκα σὰν μαγεμένος καὶ τὴν ἄκουγα καὶ σκεφτόμουνα, τί μεγάλο δῶρο γιὰ τὸν κόσμο θὰ ἦταν ἡ φωνὴ αὐτή, ἂν πήγαινε σὲ καμμιὰ ὠδικὴ σχολὴ νὰ τὴν καλλιεργήση!

Ἔπειτα ἔμαθα πὼς ἡ νέα αὐτὴ ἦτανε κόρη φτωχῶν γονέων, οἱ ὁποῖοι σκοτωνόντουσαν στὴ δουλειὰ κάθε ἡμέρα γιὰ νὰ βγάλουν λίγο ψωμὶ γιὰ τὰ παιδιά τους.

Ἡ φτωχὴ κόρη βλέποντας ἐκεῖνο τὸ βράδυ ὅτι τὸ ψωμὶ δὲν ἐπαρκοῦσε γιὰ νὰ χορτάσουνε τὰ ἀδέλφια της, ἀποφάσισε νὰ βγῆ στοὺς δρόμους καὶ νὰ τραγουδήση καὶ νὰ κερδίση λίγα χρήματα. Ἡ φωνή της ἦταν, μὰ τὴν ἀλήθεια, ἔξοχη!

Στάθηκα καὶ τὴν κύτταζα.

Ἡ βροχὴ ἔπεφτε παγωμένη ἐπάνω της. Φοροῦσε μονάχα ἕνα ψιλό, καλοκαιρινό, ξεθωριασμένο φόρεμα. Εἶχε παγώσει καὶ τουρτούριζε. Τραγουδοῦσε πηγαίνοντας μέσα στοὺς σκοτεινοὺς δρόμους καὶ οἱ διαβάτες ἤθελαν δὲν ἤθελαν, σταματοῦσαν ν' ἀκούσουν αὐτὸ τ' ἀηδόνι τοῦ σοκκακιοῦ.

Λίγες ἡμέρες ἔπειτα ἀπὸ τὴν συνάντησί μου μὲ τὸ θαυμάσιο αὐτὸ κορίτσι, τὸ τόσο καλικέλαδο, πῆγα νὰ τὸ ζητήσω γιὰ νὰ τὸ βάλουμε στὸ Κονσερβατουάρ.

Πιὸ μπροστὰ ὅμως ἀπὸ μένα, τὸ εἶχε βρῆ ἡ μοῖρα του.

Ἡ κακοκαιρία τῆς νύχτας ἐκείνης τὸ εἶχε πλευριτώσει!... Ἔπεσε στὸ κρεββάτι μὲ πυρετὸ καὶ σὲ λίγες ἡμέρες πέθανε!...

.... Ἔφυγε τὸ μικρό, φτωχὸ ἀηδονάκι ἀπὸ τὸν κόσμο, ποὺ τόσο θὰ τὸν ἔτερπε μὲ τὴ γλυκειὰ λαλιά του ἂν ζοῦσε.

.... Τὸν καϋμό του ἀκόμη τὸν αἰσθάνομαι!...

.... Ἔχει, φίλοι μου, ὑποχρέωσι ἡ κοινωνία ν' ἀνακαλύπτη καὶ νὰ ὑποστηρίζη τὶς λανθάνουσες αὐτὲς μεγαλοφυΐες. Καὶ ὅμως δὲν τὸ κάνει. Ἔχει λοιπὸν τόσο πολὺ χρεωκοπήσει ὁ πολιτισμὸς στὴν ἐποχή μας; Δὲν εἶχε ἡ κοινωνία τὰ μέσα νὰ πάρη τὸ ἐξαιρετικὸ αὐτὸ παιδὶ στὰ χέρια της καὶ νὰ τὸ βοηθήση, νὰ βελτιώση τὸ ταλέντο ποὺ τοῦ εἶχε δώσει ὁ Θεός, γιὰ νὰ γίνῃ ὁ κόσμος ὡραιότερος;...

***

— Μιὰ ἄλλη ἀνάμνησις κ' ἕνας ἄλλος καϋμὸς τῶν πρώτων μου τῶν χρόνων εἶνε σχετικὸς μ' ἕνα παιδὶ πάλιν, τοῦ ὁποίου οἱ γονεῖς πεθαίνανε ἀπὸ τὴν πεῖνα.

Τὸ ρρῆκα, θυμᾶμαι, νὰ κείτεται στὸ πάτωμα τοῦ δωματίου του, χωρὶς κανένα ἄλλο σκέπασμα, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ κουρελλιασμένα ροῦχα του. Τὸ μόνο πρᾶγμα ποὺ εἶχε ἀξία μέσα στὸ δωμάτιό του ἦταν τὸ βιολί του, τὸ βιολὶ ποὺ ἔπαιζε μὲ μιὰ τέχνη διδασκάλου.

Ἦταν καὶ αὐτὸ ἕνα ἀπὸ τὰ μεγαλοφυῆ ἐκεῖνα παιδιὰ ποὺ χόνοιν τὸν δρόμο τῆς ζωῆς των.

Δούλευε γιὰ νὰ κερδίζη τὸ ψωμί του, μέσα στὴν φρικτὴ ἀτμόσφαιρα ἑνὸς ἀνθρακωρυχείου!... Δούλευε ὧρες μακρυὲς σ' ἕναν ὑγρὸ ὑπόγειο διάδρομο. Ἡ ἀμοιβή του ἦταν τόσο πενιχρά, ποὺ δὲν μποροῦσε νὰ ἐπαρκέση γιὰ τὴ στοιχειώδη συντήρησι αὐτοῦ καὶ τῆς τυφλῆς, χήρας μητέρας του.

Μὲ τὸ πέρασμα τοῦ καιροῦ προσεβλήθη ἀπὸ διὸ ἀρρώστειες, ποὺ συχνὰ προσβάλουν τοὺς ἀνθρώπους τῆς δουλειᾶς αὐτῆς, τοὺς ἀνθρώπους αὐτοὺς ποὺ ξέρουν ποιὰ εἶνε ἡ καταδίκη τους. Ἄλλ' ἐξακολουθοῦν νὰ ἐργάζονται ἐκεῖ στὸν τάφο τους, γιατὶ δὲν ἔχουν ἄλλον τρόπο γιὰ νὰ ζήσουν.

Ἔτσι καὶ τὸ παιδὶ αὐτὸ χαροπάλευε, μόνη χαρὰ τῆς ζωῆς του ἔχοντας τὸ βιολί του, τὸ βιολὶ του ποὺ ἦταν ἀπομεινάρι ἄλλων καλῶν ἡμερῶν, ὅταν ἡ οἰκογένειά του ἦταν πιὸ εὔπορος καὶ ζοῦσε πιὸ εὐτυχισμένη.

Σὲ λίγο πέθανε ἡ μητέρα του!... Κι' αὐτὸ τὸ δύστυχο ἔμενε στὸ καμαράκι του ἄρρωστο, ἀδύνατο καὶ νηστικό.

Πολλὲς φορὲς τοῦ ἦρθε ὁ πειρασμὸς νὰ πουλήση τὸ βιολί του γιὰ ψωμὶ ἢ γιὰ γιατρικά.

Ἀλλ' ὁ καλλιτέχνης δὲν μποροῦσε ν' ἀποχωριστῆ ἀπὸ ἐκεῖνο ποὺ ἦταν ἡ ἀληθινὴ ζωή του!...

Στὸ τέλος ἐξεψύχησε μέσα σὲ φρικτὴ ἀγωνία καὶ δὲν μπορεῖ νὰ εἰπῆ κανεὶς ὅτι δὲν ἔχασε ὁ κόσμος ἀπὸ τὸ θάνατό του...

***

— Ὁ Ναπολέων θὰ περνοῦσε ἀφανὴς ἀπὸ τὸν κόσμο, χωρὶς τὰ χαρίσματά του νὰ ἀναγνωρισθοῦν, ἂν δὲν τύχαινε νὰ γεννηθῆ σὲ μιὰ ἐποχὴ ποὺ τοῦ ἔδωσε τὴν εὐκαιρία νὰ ἀνέλθη στὴν ἐπιφάνεια.

— Ἡ μεγαλοφυΐα δὲν ξέρει τίποτε ἀπὸ τάξεις ἢ σταθμοὺς κοινωνικούς. Ξεπηδάει ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν φτωχῶν, ὅπως κι' ἀπὸ τὶς τάξεις τῶν πλουσίων.

— Πόσες μεγάλες μορφὲς θὰ ἐχάνοντο ἂν δὲν τύχαινε νὰ τοὺς συναντήση κανεὶς στὴν παιδική τους ἡλικία καὶ νὰ τοὺς κάνη ἱκανοὺς νὰ ἐξυπηρετήσουν τὴν ἀνθρωπότητα μὲ τὰ χαρίσματά των!

— Τί νομίζετε πὼς πρέπει νὰ γίνη; ρώτησε τὸν Παντερέφσκυ ἕνας ἀπὸ τὴ συντροφιά του.

— Ἂν ἀξίζη τὸν κόπο, ἀπάντησε ὁ Παντερέφσκυ, νὰ πληρώνουμε ἄνδρες καὶ γυναῖκες γιὰ νὰ ἐργάζωνται χάριν τοῦ ὑλικοῦ πλούτου, ἀξίζει πολὺ περισσότερο νὰ ὑποβοηθοῦμε τὴν ἐκδήλωσι τῶν πλουσίων φλεβῶν, τοῦ πνευματικοῦ πλούτου, τὸν ὁποῖον ὁ Θεὸς μᾶς στέλνει γιὰ νὰ τὸν χρησιμοποιήσουμε στὸν ἐξαγνισμὸ τῆς ζωῆς ὁλόγυρά μας.

Καὶ συνεπλήρωσε:

«— Ὅταν ὁ κόσμος μάθη τὴν ἀλήθεια, γύρω ἀπὸ τὴν τραγωδία τῆς μεγαλοφυΐας, θὰ βρῆ ἕνα μέσον νὰ θέση τέρμα σ' αὐτήν».

Ἔπεσε στὸ κρεββάτι μὲ πυρετὸ καὶ σὲ λίγες μέρες πέθανε!...

πρόγραμμα θεάτρου. Ἡ κυρία Πραντὲρ ἄνοιξε καὶ διάβασε τὰ ἀκόλουθα:

ΣΑΓΑΡΑ

Ἡ διάσημη τσιγγάνα χορεύτρια

κ.τ.λ. κ.τ.λ.

— Ἡ τσιγγάνα Σαγάρα! Ἡ τσιγγάνα Σαγάρα μ' ἄρπαξε τὸ παιδί μου, φώναξε μὲ ἀπελπισία ἡ κυρία Πραντὲρ καὶ σωριάστηκε ἀναίσθητη σχεδὸν σὲ μιὰ πολυθρόνα, ἐνῶ στὸ νοῦ της στριφογύριζαν ἀδιάκοπα τὰ τρομερὰ λόγια τῆς γρηᾶς Θωμαζέτ:

«— Κανεὶς δὲν μπορεῖ νὰ ξεφύγη ἀπὸ τὴ μοῖρα ποὺ μᾶς κυβερνᾶ».

ΜΙΚΡΑ-ΜΙΚΡΑ

Οἱ ἀστρονόμοι ἔχουν ἀνακαλύψει ὡς τώρα 1093 ὄρη ἐπὶ τῆς Σελήνης, ἐκ τῶν ὁποίων τὸ μεγαλείτερον ἔχει ὕψος 7,600 μέτρων.

— Τὸ σύνολο τῶν μέχρι τοῦδε γνωστῶν ὀρικτῶν τῆς γῆς ἀνέρχεται σὲ 10.800.

— Τὸ φῶς γιὰ νὰ φτάση ἀπὸ τὸν ἥλιο στὴ γῆ χρειάζεται μόνον ὀχτὼ πρῶτα λεπτά.

— Ἡ βαλανιδιὲς τῆς Ἀμερικῆς ἔχουν συνήθως ὕψος 250 ποδῶν, τὸ δὲ δέντρο τὸ λεγόμενο «ἀειθαλὲς» τῆς Καλλιφορνίας ὑπερβαίνει τοὺς 280 πόδας στὸ ὕψος.